

Voeding of verwarming? - Voedselbanken vrezen voor schrijnende situaties

Naar aanleiding van de voorstelling van de jaarresultaten 2021, uiten de Voedselbanken hun bezorgdheid en blikken ze vooruit op moeilijk voorjaar door stijgende voedsel- en energieprijzen

Donderdag 3 februari 2022 – in een notendop

- In totaal deden in 2021 maandelijks gemiddeld 177.238 mensen in nood beroep op de Voedselbanken via meer dan 650 plaatselijke verenigingen. De hoge nood die wij in 2020 kenden blijft dus aanhouden en stijgt zelfs nog. De stijging situeert zich vooral in de tweede jaarhelft.
- In totaal werd in 2021, **22.229 ton voedsel verdeeld**, een vergelijkbaar volume met 2020.
- Het aantal **schenkingen van overschotten uit de voedingsindustrie kende een daling met - 11%** tegenover 2020. Bovendien ontving de Belgische Federatie van Voedselbanken 20% minder goederen via het Europees Fonds voor Hulp aan de Meest Behoeftigen (FEAD).
- De gedaalde aanvoer vanuit de voedingsindustrie en FEAD kon worden gecompenseerd door extra **aankopen van voedsel**. Het ging om **2.039 ton**, of **9 %** van het totaal verdeelde volume. Deze aankopen werden voornamelijk gefinancierd door uitzonderlijke subsidies van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie (POD MI). Zonder deze aankopen was er een duidelijk structureel **tekort in het aanbod aan voedsel** voor de begunstigden
- Sinds midden 2021 zijn de **energieprijzen fors gestegen**. Er is sprake van stijgingen in de uitgave voor aardgas en elektriciteit voor een gemiddeld verbruik tot wel **€2.250 per jaar**, of **€187 per maand**¹. Bovendien worden ook significante prijsstijgingen van levensmiddelen verwacht². Als gevolg hiervan, vrezen de Voedselbanken dat vele mensen in nood in 2022 zullen moeten **kiezen tussen voeding of verwarming**. Schrijnender kan niet.
- Om schenkingen van voedingsmiddelen voor voedselhulp te ondersteunen en aan te moedigen, dringen de Voedselbanken bij de beleidsmakers aan op bijkomende **fiscale incentives, zoals een belastingvermindering op geschonken levensmiddelen**.

Ondanks een aanwakkerende economie, bleven de gevolgen van de coronacrisis sterk voelbaar in 2021

In 2020 klopten er gemiddeld 175.402 mensen aan bij de verenigingen aangesloten bij de Federatie van Belgische Voedselbanken. In bepaalde periodes piekte het aantal begunstigden zelfs tot 195.000, voornamelijk in periodes van lockdown, gekenmerkt door tijdelijke werkloosheid of het verdwijnen van bepaalde jobs (bijv. studentenjobs). De cijfers in 2021 kennen geen dergelijke uitschieters. Het aantal begunstigden bleef het eerste semester van het jaar nagenoeg constant op

¹ [Boordtabel van de federale energieregulator CREG op Mijnergie.be \(blogpost januari 2022\)](#): In november 2020 betaalde een Belgisch gezin bij een doorsnee verbruik nog 914,67 euro voor elektriciteit en 934,90 euro voor aardgas. Een jaar later liep de factuur op tot respectievelijk 1.319,27 euro (+44,23%) voor elektriciteit en 2.708,68 euro (+189,73%) voor aardgas.

² De consumptie-index van december 2021 toont een stijging van 5.71% t.o.v. december 2020. <https://statbel.fgov.be/nl/themas/consumptieprijsindex/consumptieprijsindex>

het niveau van eind 2020, maar **groeide** vanaf de tweede jaarhelft geleidelijk aan. **Gemiddeld deden in 2021, 177.238 mensen** maandelijks een beroep op voedselhulp (+1% ten opzichte van 2020).

Deze stijging van 1% lijkt miniem, maar op het terrein komt dit wel neer op een toename van bijna 2.000 begunstigden per maand. Uit analyse blijkt dat deze verhoging zich vooral situeert vanaf september. Dit is, ondanks de aanwakkerende economie na het dieptepunt van de coronacrisis³, een belangrijk en verontrustend signaal voor de toekomst.

Ook het aantal **aangesloten verenigingen** nam toe, van 631 in 2020 tot **654** in 2021.

Dalend aantal schenkingen in 2021 gecompenseerd door aankopen

Uit de jaarcijfers blijkt dat de voedingsbedrijven in 2021 merkelijk minder voedseloverschotten hebben geschonken. Het sterk aantrekken van de productie, gecombineerd met lagere voorraden in de voedingsindustrie, evenals commerciële initiatieven voor het opkopen van voedseloverschotten zijn hier mogelijks de oorzaak van. Dankzij extra aankoopbudgetten, hoofdzakelijk afkomstig van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie (POD MI), maar ook van de Waalse Overheid en particulieren, kon er voldoende voedsel aangekocht worden om aan de vraag te voldoen. **In 2021 werd in totaal 2.039 ton voedsel aangekocht, maar liefst 9 % van het totaal uitgedeelde volume aan goederen.** Zonder deze aankopen was er een structureel tekort aan voedsel.

Grote bezorgdheid om de stijgende voedsel- en energieprijzen

De exuberante stijging van de energieprijzen die sinds half 2021 voor iedereen voelbaar is, zal zich ongetwijfeld sterk laten voelen bij de meest kwetsbaren. Bovendien wordt er ook een significante prijsstijging van levensmiddelen verwacht. Hierdoor zal meer dan waarschijnlijk een groter aantal mensen noodgedwongen een beroep moeten doen op voedselhulp in 2022.

“De forse stijging van de energieprijzen, die voor een gemiddeld verbruik kan oplopen tot €2.250 per jaar, of €187 per maand, wakkert de vrees aan dat hulpbehoevenden zullen moeten kiezen tussen voeding of verwarming. Dit is een keuze die niemand ooit zou moeten mogen maken, zeker niet in een ‘welvarend’ land als België. Wij zijn bezorgd voor wat er in 2022 op ons afkomt”, aldus Piet Vanthemsche, Voorzitter Belgische Federatie van Voedselbanken.

Nood aan structurele financiële omkadering

Om te kunnen inspelen op de verwachte sterke stijging van het aantal begunstigden en de toekomstige werking van de Voedselbanken te vrijwaren, **heeft de Belgische Federatie van Voedselbanken in 2021 een oproep gelanceerd bij de beleidsmakers voor bijkomende fiscale incentives.** Voedingsbedrijven en retailers zouden dankzij extra fiscale gunstmaatregelen kunnen aangemoedigd worden om voedingsmiddelen te schenken. Op die manier dragen zij ook bij tot het beperken van voedselverliezen.

Piet Vanthemsche, Voorzitter Belgische Federatie van Voedselbanken licht toe: “In België kunnen de bedrijven die voedingswaren schenken de btw (6%) hierop recupereren. Helaas blijkt deze maatregel onvoldoende stimulerend om de nodige voedseldonaties te blijven ontvangen. Daarom stellen wij een regeling voor zoals in Frankrijk. De netto boekwaarde van de geschonken levensmiddelen kan daar in mindering gebracht worden, wat meteen een

³ <https://www.plan.be/publications/publication-2157-nl-economische-begroting-economische-vooruitzichten-2021-2022-van-september-2021>

zuivere belastingvermindering is. Daarenboven kunnen via deze formule ook nog de opslag- en transportkosten in rekening gebracht worden.”

Hij gaat verder: “Een belastingvermindering naar het Franse model zou voor de Belgische Federatie van Voedselbanken écht het verschil kunnen maken. Daarom blijven wij er bij de overheid op aandringen om in dit opzicht de nodige initiatieven te nemen.”

Minder Europese steun maakt het nóg moeilijker voor de Voedselbanken

Op middellange termijn ziet de Belgische Federatie van Voedselbanken de toekomst somber in. **Vanaf 2024 zullen de middelen in het kader van het Europees Fonds voor Hulp aan de Meest Behoeftigen (FEAD) met ongeveer 30% afnemen.** Voor de Voedselbanken betekent dit **op jaarbasis een vermindering** van het volume Europese goederen **met gemiddeld 2.100 ton** ten opzichte van de voorbije 10 jaar.

“Het verlies van 2.100 ton of nagenoeg 10% van het totaal verdeelde volume ten opzichte van 2021 zal zich ongetwijfeld duidelijk laten voelen, zeker gezien de verwachte stijgende vraag naar voedselhulp. Wij roepen de federale en regionale overheden dan ook op om de budgetten voor voedselhulp in het kader van het Fonds voor Hulp aan de Meest Behoeftigen minstens op het niveau van de voorbije jaren te behouden. Bijkomende fiscale stimuli voor voedselscheningen in het kader van voedselhulp kunnen bijdragen tot een oplossing. In elk geval zal extra financiële steun van de bevoegde overheden de komende jaren onontbeerlijk zijn”, verduidelijkt **Jef Mottar, Gedelegeerd Bestuurder** Belgische Federatie van Voedselbanken.

PERSCONTACT

Wim Lefebure
w1@whyte.be
+32 492 966 288

Jef Mottar
jozef.mottar@foodbanks.be
+32 475 51 13 98

OVER DE BELGISCHE FEDERATIE VAN VOEDSELBANKEN

De Belgische Federatie van Voedselbanken is een coördinerend orgaan dat een nationaal netwerk van 9 regionale Voedselbanken vertegenwoordigt.

In hun strijd tegen de honger bezorgen de Voedselbanken via 654 aangesloten lokale verenigingen en duizenden vrijwilligers gratis gezond en gevarieerd voedsel aan mensen in nood. Zij kunnen daarbij beroep doen op enerzijds voedselproducten ontvangen via het Fonds voor Europese Hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) en anderzijds op voedseloverschotten ter beschikking gesteld door de voedingsindustrie, grote distributiebedrijven en veilingen. Diverse acties gericht naar het ruime publiek vervolledigen het aanbod. Op die manier leveren de Voedselbanken ook een belangrijke bijdrage in de strijd tegen voedselverliezen.

In 2021 werd met de hulp van 327 vrijwilligers en 36 sociale contractuelen van de Voedselbanken en in samenwerking met duizenden vrijwilligers van de 654 aangesloten lokale verenigingen 22.229 ton voedsel ingezameld en verdeeld onder gemiddeld 177.238 begunstigden per maand.

Voor meer informatie over hoe het werkt: <http://www.foodbanks.be>.